

УДК 316

Орлянський В.С.

д-р. істор. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОНРОБИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ознак демократизації українського суспільства існує багато і вони різні. Війна, особливо в умовах відкритого вторгнення Росії, різко прискорила перебіг цілого ряду соціальних процесів, на які в умовах миру знадобилося б значно більше часу.

Швидкий прояв нових елементів в українському суспільстві можна пояснити, на нашу думку, лише тим, що передумови вже давно визрівали, суспільство вже було готове до необхідних змін. Українське та російське суспільства настільки розійшлися після розпаду союзу, що Революція Гідності та відкрите вторгнення Росії стали свого роду каталізаторами для багатьох соціальних процесів.

Прикладом таких нових соціальних процесів можуть бути дві громадські організації, які були породжені війною, але свою діяльність вони спрямовували на побудову нової України. Це громадські організації «Будуємо Україну разом» та «Добробат». Обидві організації виникли на хвилі необхідності відновлення всього зруйнованого війною, проте вже в перші місяці своєї діяльності у них почали виявлятися нові риси. Принципи своєї діяльності вони визначили так: «Люди для людей» та «Вчися в роботі», що однозначно показує їхню орієнтацію на міжнародну практику громадянського волонтерства. У організаціях чітко уявили собі, що відновлення зруйнованого має стати самоціллю, необхідно відтворювати зруйновані спільні духовні цінності, взаємодію з

громадами, ідею громадського служіння, вирішення суспільних потреб і необхідність особистого розвитку.

У подібному підході можна побачити зовсім нове соціальне явище: такі організації без держави самостійно обирають як напрями своєї діяльності, так і форми роботи. Так, в організаціях побачили нові проблеми, що виявились в умовах відкритої агресії. Серед них: психологічний стан у суспільстві, складність інтеграції ВПО у громадах, збереження соціальних зв'язків у середовищі тимчасово переміщених всередині України, в цілому збереження українського контенту серед тих, хто виїхав за кордон. Пріоритетною стратегією цих компаній стали максимальне залучення молоді, розвиток неформальної освіти та соціальної єдності.

Розробка широкого спектру волонтерських програм давала можливість молоді вибрати для себе прийнятні форми своєї участі. Найбільш оптимальною формою для реалізації поставлених завдань були молодіжні волонтерські табори. В умовах таборів відбувалося системне об'єднання волонтерства та саморозвитку, закріплення практичних навичок та соціальної мобільності. Вдало підібрана форма спільної діяльності дозволила закладати основи для формування розуміння персональної відповідальності у відновленні громад, як процес формування держави на різних рівнях. Розвиток лідерства – ще одне завдання, яке реалізують такі табори. В них волонтери отримують можливість розвивати свої знання та уміння, ставати майстрами, келтлідерами.

Найважливіша риса обох компаній, як компаній нового суспільства, – це максимальна відкритість, майже повна відсутність бюрократії та мінімальність контактів із державним апаратом. Саме це дозволяє широко залучати європейських партнерів, незалежно готувати собі кошторис і вибирати напрям своєї діяльності.

Новизна подібних організацій України полягає в тому, що в них закладено механізм саморозвитку, вдосконалення, здатність до трансформації своїх форм, залежно від виявлених завдань. Без вказівок з боку, особливо з боку держави, організації самостійно виявляють найбільш болючі сегменти суспільства, так само самостійно спрямовують свою діяльність саме туди. Пропускаючи через себе молодих людей, вони заряджають їх не просто новими ідеями, вони стають носіями ідей нового суспільного устрою. Саме тому діяльність таких організацій, які виконують гігантський об'єм роботи з перетворення основ українського суспільства, можна назвати прорабами нового українського громадянського суспільства